

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 280. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358303440/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

sit fulde Skyts. — *Dog disse Stridigheder angaar ikke Dig, men Russerne og Buonaparte angaar Dig meget.* Det er som bestræbte hun sig for at holde de store Interesser vaagne hos Datteren, netop da de var ifærd med at dø bort hos hende selv. Saa er det, hun bliver gift med Schelling og tiltret ind med alt det Bestaaende i den store klerikale Røde Bayern.

Mange betydelige Mænd har forgæves stræbt at bringe de Kvinder, de elskede, til at dele deres Interesser. Men jeg ved ingen værre Anklage mod begavede Mænd og kender intet kraftigere Tegn paa deres Svaghed end det, at de langtfra at hæve de Kvinder, som har hengivet sig til dem og fulgt dem, har draget dem nedad, har berøvet dem deres højeste Interesser og bedste Sympatier, og givet dem smaa og smaalige derfor. Denne Anklage rammer og maatte ramme Romantikerne. De har behandlet de store Kvinder, gode Guder skænkede dem, som de store Ideer, de modtog i Arv, de har berøvet dem det store frisindede, sociale og politiske Præg og gjort dem først romantiske og literære, saa angerfulde og saa katolske.

VIII

Det var meget langt fra, at de forbundne Romantikere med Tilfredshed saa *Lucinde* komme frem. Novalis er endda den af dem, som forholder sig mest anerkendende. Han finder, at der gives faa saa personlige Bøger, mener, at man i den kan iagttage Bevægelserne i Forfatterens Indre saa nøje, som de kemiske Kræfters Spil ved et Stykke Sukkers Opløsning i et Glas Vand. Det forurodiger ham noget, at der i *Lucinde* hersker en Svimmelhed, som gør det tænkende Menneske til Drift og Naturkraft alene og som betager Læseren saaledes, at han maa interessere sig for et blot vellystigt Instinkt. Han finder endvidere det Hele hverken let og simpelt nok eller tilstrækkeligt rent for Skolestøv. Men han roser, at der ikke mangler «romantiske Akkorder», og det er ikke saa meget Indholdet som Formen, han har imod.

Straks efter den første Gennemlæsning skriver han til Caroline Schlegel: «Paa Ideerne er der Intet at udsætte; men der er ligefuldt adskilligt i Udtryksmaaden, som synes mig laant fra Krates [Cynikeren]. Dog det Krav: Vær cynisk! er jo endnu

ikke gængse — og meget inderligt udviklede Kvinder turde ville dadle den skønne Athenienserinde for at hun har taget Torvet til Brudekammer.»^{*)}

Sandt nok! Kun havde den stakkels Dorothea ingen Skyld i denne Vanhelligelse, om hun end ikke følte sig oprørt, som vi paa hendes Vegne, over at hun saaledes blev stillet til Skue; Dadelen træffer alene den søde Athenienser.

Vi har set, hvorledes Caroline snart lod sit satiriske Lune spille imod Bogen, og A. W. Schlegel, Schelling, Steffens og de Andre betragtede den mellem sig som et altfor aabnemundet Barn, hvorledes saa end officielt deres Udtalelser lød. A. W. Schlegel siger selv i en Sonet til Friedrich:

Dig bragte Elskovs Andagt til at digte.
Du til et Tempel Livet om vil danne.
hvor Guddomsret befrir og sletter Broden.
Og for at Ofret ej skal Altret svigte.
bortførte du fra Himlens Støttelands
den lysende Lucindes høje Gløden.

og han svarede, da Kotzebue i Anledning af Bogen imod Friedrich skrev sit Lystspil *Den Hyperboreiske Æsel*, med den vittige Satire *Æreport for Præsident v. Kotzebue*, men privat kaldte han Bogen for «en taabelig Rhapsodi». Tieck hævdede den et besynderligt Hjernespid, og selv Schleiermacher søgte at fragaa sit Forfatterskab til Brevene om *Lucinde*, da senere den protestantisk-rationalistiske Retning hos ham fik Overvægt over den sanseligt-mystiske. Ikke desmindre eller rettere saa meget mere er det af Vigtighed for os at kaste et Blik paa disse Breves Natur, hvis Formaal det er at fremstille *Lucinde* ikke blot som en uskyldig, men som en god og hellig Bog, der retfærdiggøres ved ædle Kvinders Sysselsættelse med den og Begejstring for den. Den ene af disse Kvinder, hvis Breve laa til Grund, var Schleiermachers Søster Ernestine, den anden hans Veninde, Eleonore Grunow.

At gennemgaa Brevene enkeltvis har nutildags ikke mere nogen Interesse. Vi vil kun fastholde de mest fremspringende Punkter. Da *Lucinde* er Romantikernes eneste Forsøg i social Retning, og da Belysningen af Ægteskabet overhovedet næsten

*) Novalis: *Briefwechsel* S. 123.